

ФИСКАЛ ИНСТИТУТ

***Мавзу:* Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ва ижтимоий солиқ маъмурчилиғи (солиқ элементлари асосида)**

***Марузачи:* катта ўқитувчи Ғ.Рузиев**

Тошкент - 2023 йил

Мавзуга оид режа:

1. Солиқ тўловчи жисмоний шахслар, уларнинг даромад манбалари (турлари), солиқ солиш объекти ва базаси

2. Солиқ солинмайдиган даромадлар ва айрим жисмоний шахсларни солиқ солишдан озод қилиниши

3. Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ставкалари ва солиқ ҳисоблаш ҳамда бюджетга тўлаш тартиби

4. Солиқ солишнинг алоҳида тартиблари ва вақтинчалик солиқ имтиёзлари

5. Ижтимоий солиқни тўловчилар, солиқ солиш объекти ва имтиёзлар

6. Ижтимоий солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби

Таянч сўз ва иборалар

Даромад, жами даромад, меҳнатга ҳақ тўлаш, иш ҳақи, устамалар, рағбатлантириш хусусиятига эга тўловлар, компенсация, ишланмаган вақт учун ҳақ тўлаш, моддий наф, мулкӣ даромад, даромад солиғи, ижтимоий солиқ, солиқ агенти, солиқ ҳисоби.

1. Солиқ тўловчи жисмоний шахслар, уларнинг даромад манбалари (турлари), солиқ солиш объекти ва базаси

Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексига¹ кўра жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг солиқ тўловчилари деб қуйидагилар эътироф этилади:

1) Ўзбекистон Республикасининг резидентлари бўлган жисмоний шахслар;

2) Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан даромад олувчи Ўзбекистон Республикасининг норезиденти бўлган жисмоний шахслар.

Солиқ тўловчи жисмоний шахснинг жами даромади жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг солиқ солиш объекти деб ҳисобланади.

Жами даромад солиқ тўловчи жисмоний шахс томонидан ҳисобот (солиқ) даври давомида олинган қуйидаги даромадлардан ташкил топади:

1) Ўзбекистон Республикасининг резидентлари учун - Ўзбекистон Республикасидаги ва унинг ташқарисидаги манбалардан олинган даромадлардан;

2) Ўзбекистон Республикасининг норезидентлари учун - Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинган даромадлардан.

Жами даромад таркиби қуйидагилардан иборат. 1-расм

¹ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 364-модда.

1-расм. Жисмоний шахснинг жами даромади таркиби²

Иш берувчи билан меҳнатга оид муносабатларда бўлган ва тузилган меҳнат шартномасига (контрактига) мувофиқ ишларни бажараётган ходимларга ҳисобланадиган ҳамда тўланадиган иш ҳақи, иш ҳақиға турли устамалар, моддий рағбатлантириш ва компенсация тўловлари ҳамда ҳақиқатда бажарилган иш учун ҳақ ҳисобланган бошқа тўловлар **меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар** деб эътироф этилади.

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига кўра³, иш берувчи билан меҳнатга оид муносабатларда бўлган ва тузилган меҳнат шартномасига (контрактига) мувофиқ ишларни бажараётган ходимларга ҳисобланадиган ҳамда тўланадиган *қуйидаги барча тўловлар* меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар деб эътироф этилади:

меҳнатга ҳақ тўлашнинг қабул қилинган шакллари ва тизимларига мувофиқ ишбай нархлардан, тариф ставкаларидан ва мансаб маошларидан келиб чиққан ҳолда ҳисоблаб чиқарилган, ҳақиқатда бажарилган иш учун ҳисобланган иш ҳақи;

илмий даража ва фахрий унвон учун устамалар;

мувофиқ рағбатлантириш хусусиятига эга тўловлар;

компенсация тўловлари (компенсация);

ишланмаган вақт учун ҳақ тўлаш;

ҳақиқатда бажарилган иш учун ҳақ ҳисобланган бошқа тўловлар.

Меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар жумласига қуйидагилар ҳам киради:

предмети ишларни бажариш ва хизматлар кўрсатишдан иборат бўлган, тузилган фуқаролик-ҳуқуқий тусдаги шартномаларга мувофиқ жисмоний шахсларга тўловлар (бундан яқка тартибдаги тадбиркорлик фаолиятидан олинган даромадлар мустасно);

юримдик шахснинг бошқарув органи (кузатув кенгаши ёки бошқа шунга ўхшаш органи) аъзоларига юримдик шахснинг ўзи томонидан амалга ошириладиган тўловлар;

Ўзбекистон Республикасининг Мудофаа, Ички ишлар ва Фавқулодда вазиятлар вазирликларининг, Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати, Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси, Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат хавфсизлик хизматининг, ҳарбий хизматчиларига, ички ишлар органларининг, Ўзбекистон Республикаси

² Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 370-модда.

³ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 371-модда.

Миллий гвардиясининг оддий аскарлар, сержантлар ва офицерлар таркибига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона кўмитасининг ва бошқа ҳарбий хизмат назарда тутилган идоралар ходимларига хизматни ўташи (хизмат мажбуриятларини бажариши) муносабати билан тўланадиган пул таъминоти, пул мукофотлари ва бошқа тўловлар.

Ўз навбатида меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадга кирувчи *рағбатлантириш хусусиятига эга тўловлар жумласига қуйидагилар киради*⁴:

- 1) йиллик иш якунлари бўйича пул мукофоти;
- 2) юридик шахснинг мукофотлаш тўғрисидаги низомида назарда тутилган рағбатлантириш хусусиятига эга тўловлар;
- 3) касб маҳорати, мураббийлик учун тариф ставкаларига ва маошларга устамалар;
- 4) таътилга қўшимча ҳақлар ҳамда Солиқ кодекси 377-моддасининг 10-бандида кўрсатилмаган моддий ёрдам;
- 5) кўп йил ишлаганлик учун пул мукофоти ва тўловлар;
- 6) рационализаторлик таклифи учун тўлов;
- 7) меҳнат натижалари билан боғлиқ бўлмаган бир йўла бериладиган мукофотлар.

Меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадга киритиладиган *компенсация тўловлари (компенсациялар) жумласига қуйидагилар киради*⁵:

1) табиий-иқлим шароитлари ноқулай бўлган жойлардаги ишлар билан боғлиқ қўшимча тўловлар (иш стажи учун устамалар, баланд тоғли, чўл ва сувсиз ҳудудларда ишлаганлик учун белгиланган коэффициентлар бўйича тўловлар). Бунда юридик шахслар ходимларининг чўл ва сувсиз жойларда, баланд тоғли ва табиий-иқлим шароити ноқулай ҳудудларда ишлаганлик учун иш ҳақига коэффициентлар ҳисоблашнинг энг юқори суммасини аниқлаш ҳисоблаш санасида белгиланган меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг 1,41 баравари миқдорида белгиланади;

2) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган касблар ва ишлар рўйхати бўйича оғир, зарарли, ўта зарарли меҳнат шароитларида ишлаганлик учун устамалар, шу жумладан шундай шароитлардаги узлуксиз иш стажи учун иш ҳақига устамалар;

3) технологик жараён жадвалида назарда тутилган тунги вақтда, иш вақтидан ташқари, дам олиш кунларида ва байрам (ишланмайдиган) кунларида ишлаганлик учун тариф ставкаларига ҳамда маошларга устамалар ва қўшимча тўловлар;

4) кўп сменали режимда ишлаганлик, шунингдек бир неча касбда, лавозимда ишлаганлик, хизмат кўрсатиш доираси кенгайганлиги, бажариладиган ишлар ҳажми ортганлиги, ўзининг асосий иши билан бир қаторда ишда вақтинча бўлмаган ходимларнинг вазифаларини бажарганлик учун устамалар;

⁴ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 372-модда.

⁵ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 373-модда.

5) доимий иши йўлда кечадиган, ҳаракатланиш ва (ёки) қатнов тусига эга бўлган ходимларнинг, шунингдек доимий иши ишларнинг вахта усулида бажарилишини назарда тутадиган ходимларнинг иш ҳақига қонунчиликда белгиланган нормалардан ортиқча тўланадиган устамалар;

б) иш берувчи жойлашган ердан (йиғилиш пунктдан) ишлаш жойигача бориш ва у ердан қайтиш учун вахтада ишлаш жадвалида назарда тутилган ишлар вахта усулида бажарилган ҳолда йўлга кетадиган кунлар, шунингдек ходимлар метеорологик шароитлар сабабли ва транспорт ташкилотларининг айби билан йўлда ушланиб қолган кунлар учун тариф ставкаси ёки маош миқдорида тўланадиган суммалар;

7) ер ости ишларида доимий банд бўлган ходимларга уларнинг стволдан ишлаш жойига бориш ва у ердан қайтиш учун шахтада (конда) ҳаракатланишининг меъерий вақти учун тўланадиган қўшимча ҳақлар;

8) қонунчиликда белгиланган нормалардан ортиқча дала таъминоти;

9) хизмат сафарлари вақтида қонунчиликда белгиланган нормалардан ортиқча кундалик харажатлар учун ҳақ (суткалик пуллар);

10) ишлар вахта усулида ташкил этилганда, иш вақти умумлаштирилган ҳолда ҳисобга олинаётганда ва қонун ҳужжатларида белгиланган бошқа ҳолларда ходимларга иш вақтининг белгиланган давомийлигидан ортиқ ишлаганлиги муносабати билан бериладиган дам олиш кунлари (отгуллар) учун тўловлар;

11) хизмат сафарлари учун ходимнинг шахсий автомобилидан ёки хизмат мақсадлари учун унинг бошқа мол-мулкидан қонунчиликда белгиланган нормалардан ортиқча фойдаланганлик учун тўловлар;

12) меҳнатда майиб бўлганлик ёки соғлиққа бошқача тарзда шикаст етганлик билан боғлиқ зарарнинг ўрнини қоплаш учун Солиқ кодексининг 369-моддаси иккинчи қисмининг 10-бандида кўрсатилган миқдорлардан ортиқча олинган суммалар;

13) озиқ-овқат ва йўл чипталарининг қиймати ёки озиқ-овқат ва йўл чипталарининг қийматини қоплаш.

Меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадга кирувчи ишланмаган вақт учун ҳақ тўлаш жумласига қуйидагилар киради⁶:

1) қонунчиликка мувофиқ:

а) йиллик асосий (узайтирилган асосий) таътил учун тўлов, шунингдек ушбу таътилдан фойдаланилмаганда, шу жумладан ходим билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда пуллик компенсация тўлови;

б) ноқулай ва ўзига хос меҳнат шароитларида, шунингдек оғир ва ноқулай табиий-иқлим шароитларида ишлаганлиги учун айрим тармоқларнинг ходимларига бериладиган қўшимча таътил учун тўлов;

в) ўқиш билан боғлиқ таътил ва ижодий таътиллار учун тўлов;

г) ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногиронлиги бўлган боласи бор аёлларга берилган қўшимча таътил учун тўлов;

⁶ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 374-модда.

2) асосий иш ҳақи қисман сақлаб қолинган ҳолда мажбурий таътилда бўлган ходимларга бериладиган тўловлар;

3) донор ходимларга кўриқдан ўтиш, қон топшириш ва қон топширилган ҳар бир кундан кейин бериладиган дам олиш кунлари учун тўлов;

4) Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексига мувофиқ давлат ёки жамоат вазифаларини бажарганлик учун меҳнатга тўлов;

5) қишлоқ хўжалиги ва бошқа ишларга жалб қилинадиган ходимларнинг асосий иш жойи бўйича сақлаб қолинадиган иш ҳақи;

6) маълум муддатга аввалги иш жойи бўйича лавозим маоши миқдори сақлаб қолинган ҳолда бошқа юридик шахслардан ишга жойлаштирилган, шунингдек вақтинчалик вазифани бажариб турган ходимларга маошдаги фарқ тўлови;

7) ходимларга кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимида ишдан ажралган ҳолда ўқишлари вақтида асосий иш жойи бўйича уларга тўланадиган иш ҳақи;

8) ходимнинг айбисиз бекор туриб қолинган вақт учун тўлов;

9) меҳнат лаёқатини вақтинча йўқотган ходимларга қўшимча тўлов;

10) қонунчиликка мувофиқ ёки иш берувчининг қарори билан мажбурий прогул вақти учун ёки кам ҳақ тўланадиган ишни бажарганлик учун тўлов;

11) ўн саккиз ёшга тўлмаган шахсларнинг имтиёзли соатларига, оналарга болани овқатлантириши учун ишда бериладиган танаффусларга, шунингдек тиббий кўриқдан ўтиш билан боғлиқ вақт учун тўлов;

12) асосий ишидан озод қилинган ва озод қилинмаган ҳолда ходимлар тайёрлаш, уларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш учун ҳамда ўқувчилар ва талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиётига раҳбарлик қилиш учун жалб қилинадиган юқори малакали ходимлари меҳнатига тўлов;

13) иш берувчининг маблағлари ҳисобидан тўланадиган пенсиялар ва нафақаларга қўшимчалар, стипендиялар;

14) олий ўқув юртини тамомлаганидан кейин ёш мутахассисларга таътил вақти учун иш берувчи ҳисобидан тўланадиган нафақалар.

Жисмоний шахсларнинг жами даромади таркибига кирувчи мулкий даромадлари, уларнинг тижорат банкларига қўйилган депозит (омонот) маблағларига ҳисобланган фоизлар, акциялардан олинган дивидендлар, мол-мулкни (масалан турар ва нотурар жойларни, авторанспорт воситаларини) ижарага беришдан олинадиган ижара ҳақлари, солиқ тўловчига мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган мол-мулкни (масалан турар ва нотурар жойларни) реализация қилишдан олинган даромадлар, роялти ва солиқ қонунчилигида назарда тутилган бошқа даромадлардан иборат бўлади.

Солиқ тўловчи жисмоний шахсларнинг мулкий даромадлари

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига кўра⁷ мулкий даромадлар таркибига қуйидагилар киради:

1) фоизлар;

2) дивидендлар;

⁷ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 375-модда.

3) мол-мулкни ижарага беришдан олинган даромадлар;

4) солиқ тўловчига мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган мол-мулкни реализация қилишдан олинган даромадлар. Мол-мулкни реализация қилишдан олинган даромадлар мазкур мол-мулкни реализация қилиш суммасининг ҳужжатлар билан тасдиқланган уни олиш қийматидан ошган қисми сифатида аниқланади. Мазкур қийматни тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлмаган тақдирда, мол-мулкни реализация қилиш қиймати, кўчмас мулк бўйича эса - кадастр қиймати ҳамда реализация қилиш нархи ўртасидаги ижобий фарқ даромад деб эътироф этилади;

5) саноат мулки объектларига, селекция ютуғига оид патент (лицензия) эгаси бўлган солиқ тўловчининг патентдан бошқа шахс фойдасига воз кечганда ёки лицензия шартномаси тузганда олган даромади;

6) роялти;

7) ишончли бошқарувга берилган мол-мулк бўйича ишончли бошқарувчидан олинган даромад;

8) Солиқ кодексининг 324-моддасида назарда тутилган тартибда аниқланадиган РЕПО операциялари бўйича даромад;

9) Солиқ кодексининг 327-329-моддаларида назарда тутилган тартибда аниқланадиган, қимматли қоғозлар ва (ёки) муддатли битимларнинг ҳосила молиявий воситалари билан операциялар бўйича даромад;

10) Солиқ кодексининг VII бўлими (Назорат қилинадиган чет эл компанияларининг фойдасига солиқ солиш шартлари ва умумий қоидалари)да белгиланган ҳолларда ва тартибда назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойда тарзидаги даромади;

11) Солиқ кодексининг 319-моддасига мувофиқ аниқланадиган, оддий ширкат шартномасига (биргаликдаги фаолият тўғрисидаги шартномага) мувофиқ иштирок этишдан олинган даромадлар;

12) юқорида санаб ўтилган 1-11-бандларда кўрсатилмаган мулкий хусусиятга эга бошқа даромадлар.

Ўз навбатида хўжалик юритувчи субъектлар томонидан ходимлари манфаатларини кўзлаб, улар учун товарлар (хизматлар) ҳақини тўлаш, шу жумладан болаларини мактабгача таълим муассасаларида (ташкилотларида) ўқитиш, тарбиялаш ҳақини тўлаш, уй-жой коммунал хизматлари ҳақини, ижара ва ётоқхонадаги жойлар ҳақини, санаторий-курортларда даволаниш йўлланмалари қийматини, дам олиш, стационар ва амбулатор даволаниш ҳақини, темир йўл, авиация, дарё, автомобил транспорти ва шаҳар электр транспортида юриш бўйича ойлик йўл чипталари ҳақини тўлаш билан боғлиқ харажатлари жисмоний шахсларнинг моддий наф тарзида олинган даромадлари ҳисобланади.

Солиқ тўловчи жисмоний шахсларнинг моддий наф тарзидаги даромадлари

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига солиқ тўловчи жисмоний шахсларнинг жами даромадлари таркибига кирувчи моддий наф тарзидаги даромадлар алоҳида кўрсатиб ўтилган. Жумладан, Солиқ

кодексига кўра⁸ солиқ тўловчи жисмоний шахс томонидан моддий наф тарзида олинган даромадлар қуйидагилардан иборат:

1) солиқ агенти томонидан солиқ тўловчи манфаатларини кўзлаб, товарлар (хизматлар), мулкӣ ҳуқуқлар ҳақини тўлаш, шу жумладан:

солиқ тўловчининг болаларини мактабгача таълим ташкилотларида ўқитиш, тарбиялаш ҳақини тўлаш;

солиқ тўловчиларга берилган уй-жойнинг коммунал хизматлар ҳақини, уй-жойдан фойдаланиш харажатларини, ётоқхонадаги жойлар ҳақини ёки уларнинг ўрнини қоплаш қийматини тўлаш;

санаторий-курортларда даволаниш йўлланмалари қийматини, дам олиш, стационар ва амбулатор даволаниш ҳақини ёки уларнинг ўрнини қоплаш қийматини тўлаш;

солиқ агентининг солиқ тўловчи даромади бўлган бошқа харажатларини тўлаш;

2) солиқ тўловчининг манфаатларини кўзлаб текин, шу жумладан ҳада шартномаси бўйича берилган мол-мулкнинг ва кўрсатилган хизматларнинг қиймати;

3) товарларни (хизматларни) солиқ тўловчиларга реализация қилиш нархи ҳамда

шу товарларнинг (хизматларнинг) Солиқ кодексининг 376-моддасининг иккинчи ва учинчи қисмларига мувофиқ ҳисоблаб чиқарилган қиймати ўртасидаги салбий фарқ;

4) қонунчиликка мувофиқ ходимларга темир йўл, авиация, дарё, автомобил транспорти ва шаҳар электр транспортида юриш бўйича бериладиган имтиёзлар суммаси;

5) жисмоний шахснинг солиқ агенти олдидаги қарзининг юридик шахс қарори билан ҳисобдан чиқарилган суммалари;

б) солиқ агенти томонидан тўловлар ҳисобига тўланиб, солиқ тўловчидан ушлаб қолиниши лозим бўлган, лекин ушлаб қолинмаган суммалар.

Солиқ кодексининг 376-моддасининг иккинчи қисмида солиқ тўловчи томонидан солиқ агентидан товарлар (хизматлар) олинган тақдирда, ушбу товарларнинг (хизматларнинг) қиймати уларни сотиб олиш нархидан ёки таннархидан келиб чиққан ҳолда аниқланиши ҳамда учинчи қисмида эса солиқ тўловчи томонидан солиқ агентидан аксиз тўланадиган товарлар ёки қўшилган қиймат солиғи солинадиган товарлар (хизматлар) олинган тақдирда, бундай товарларнинг (хизматларнинг) қийматида аксиз солиғининг ва қўшилган қиймат солиғининг тегишли суммаси ҳисобга олиниши кўрсатиб ўтилган.

Жисмоний шахсларнинг жами даромадлари таркибига кирувчи бошқа даромадлари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, хайрия ва экология жамғармалари томонидан фуқароларга бериладиган нафақалар, турли ёрдамлар, мусобақаларда, кўрик-танловларда совринли ўринлар учун

⁸ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 376-модда.

бериладиган совринлар, пул мукофотлари, муаллифлик ҳақи, хўжалик юритувчи субъектлар томонидан вафот этган ходимнинг оила аъзоларига ёки оила аъзоси вафот этганлиги муносабати билан ходимга кўрсатиладиган, ходимга меҳнатда майиб бўлганлиги, касб касаллиги ёхуд соғлиғига бошқача тарзда шикаст етганлиги билан боғлиқ ҳолда кўрсатиладиган, бола туғилиши, ходим ёки унинг фарзандлари никоҳдан ўтиши муносабати билан кўрсатиладиган ёрдам пуллари ҳисобланади.

Солиқ тўловчи жисмоний шахсларнинг бошқа даромадлари

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига солиқ тўловчи жисмоний шахсларнинг жами даромадлари таркибига кирувчи бошқа даромадлари таркиби алоҳида кўрсатиб ўтилган. Жумладан, Солиқ кодексига кўра⁹, солиқ тўловчи жисмоний шахсларнинг бошқа даромадларига қуйидагилар киради:

1) фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, хайрия ва экология жамғармалари томонидан солиқ тўловчиларга бериладиган нафақалар ҳамда бошқа турлардаги ёрдам;

2) ҳайвонларни (қорамолларни, паррандаларни, мўйнали ва бошқа ҳайвонларни, балиқларни ва бошқаларни) тирик ҳолда ҳамда уларни сўйиб, маҳсулотларини хом ёки қайта ишланган ҳолда сотишдан, ипак қуртини, чорвачилик, асаларичилик ва деҳқончилик маҳсулотларини табиий ва қайта ишланган ҳолда сотишдан олинган даромадлар;

3) жисмоний шахслардан текин (шу жумладан ҳадя шартномалари бўйича) олинган мол-мулкнинг, мулкрий ҳуқуқларнинг қиймати;

4) мусобақаларда, кўриқларда, танловларда совринли ўринлар учун бериладиган совринлар, пул мукофотлари;

5) ютуқлар;

6) грант берувчидан олинган грантларнинг, шу жумладан чет давлатлар грантларининг суммалари;

7) солиқ тўловчиларнинг яратилган илм-фан, адабиёт ва санъат асарлари (предметлари) учун олган даромадлари;

8) халқаро спорт мусобақаларидаги совринли ўринларни эгаллаганлиги учун спортчилар олган бир йўла бериладиган пул мукофоти;

9) ходим билан тузилган меҳнат шартномаси (контракти) бекор қилинганда меҳнат тўғрисидаги қонунчиликка мувофиқ бериладиган ишдан бўшатиш

нафақаси ва бошқа тўловлар;

10) қуйидагича кўрсатиладиган моддий ёрдам:

вафот этган ходимнинг оила аъзоларига ёки оила аъзоси вафот этганлиги муносабати билан ходимга кўрсатиладиган;

ходимга меҳнатда майиб бўлганлиги, касб касаллиги ёхуд соғлиғига бошқача тарзда шикаст етганлиги билан боғлиқ ҳолда кўрсатиладиган;

бола туғилиши, ходим ёки унинг фарзандлари никоҳдан ўтиши муносабати билан кўрсатиладиган;

⁹ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 377-модда.

қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини бериш ёки уларни сотиб олиш учун маблағлар бериш тарзида кўрсатиладиган моддий ёрдам;

11) ишламайдиган пенсионерларга солиқ агенти томонидан тўланадиган тўловлар;

12) маънавий зарарни компенсация қилиш бўйича пуллик тўловлар;

13) Солиқ кодексининг VI-бўлимида белгиланган ҳолларда ва тартибда нархларга тузатиш киритиш туфайли олинган даромад;

14) Солиқ кодексининг 300-моддасида назарда тутилган тартибда аниқланадиган талаб қилиш ҳуқуқидан ўзганинг фойдасига воз кечиш шартномаси бўйича олинган даромад;

15) солиқ тўловчининг Солиқ кодексининг 371-376-моддаларида кўрсатилмаган бошқа даромадлари.

Солиқ қонунчилигига кўра солиқ тўловчи жисмоний шахсларнинг жами даромадлари таркибига киритилмайдиган айрим даромадлари ҳам мавжуд бўлиб, ушбу даромадлар Ўзбекистон Республикасининг давлат мукофотларига ва давлат пул мукофотларига сазовор бўлган солиқ тўловчи олган бир йўла бериладиган давлат пул мукофоти ёки шунга тенг баҳодаги эсдалик совғаларининг қиймати, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президентининг ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори асосида бир йўла бериладиган пул мукофоти ва совғалар, донорлик учун пул мукофотлари, олинган алиментлар, суғурта товони суммалари; талабалар учун тўланадиган стипендиялар, давлат пенсиялари, ижтимоий суғурта (ҳомиладорлик ва бола туғилганда бериладиган туғиш нафақалари, кўшимча дам олиш куни, дафн этиш) бўйича нафақалар, мажбурий жамғариб бориладиган пенсия бадаллари, улар бўйича фоизли даромадлар, белгиланадиган тартибда ўзини ўзи банд қилган шахсларнинг меҳнат фаолияти натижасида олинган даромадлар ҳамда бошқа даромадлардан иборатдир.

Юқоридагилардан ташқари солиқ агентларининг жисмоний шахс фойдасига амалга оширадиган айрим турдаги харажатлари ҳам жисмоний шахсларнинг солиққа тортиш мақсадидаги даромадлари ҳисобланмасликлари мумкин. Масалан, юридик шахсларнинг меҳнат шароитлари ноқулай бўлган ишларда банд бўлган ходимларига сут, озиқ-овқат, газланган шўр сув, шахсий ҳимоя ва гигиена воситалари билан таъминлаш билан боғлиқ харажатлари, жисмоний шахсларга фавқулодда ҳолатлар муносабати билан етказилган зарарлар суммаси доирасида бериладиган моддий ёрдам суммалари, диний расм-русумлар ва маросимлар билан боғлиқ харажатлари, жисмоний шахсларнинг меҳнатда майиб бўлганлик ёки соғлиққа бошқача тарзда шикаст етганлик билан боғлиқ зарарнинг ўрнини қоплаш бўйича тўловлар, боқувчиси вафот этганлиги муносабати билан боғлиқ ва бошқа тўловлар¹⁰.

Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи базаси қуйидагилар ҳисобланади:

¹⁰ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 369-модда.

1) Ўзбекистон Республикасининг резидентлари бўлган жисмоний шахслар учун - солиқ имтиёзларини ҳисобга олган ҳолдаги жами даромадлари;

2) Ўзбекистон Республикасининг норезидентлари бўлган жисмоний шахслар учун - солиқ имтиёзлари қўлланмаган ҳолдаги жами даромадлари.

Даромад солиғи базасини аниқлашда солиқ тўловчининг ҳам пул шаклида, ҳам натура шаклида олган даромадлари ёки даромадларни тасарруф этиш учун юзага келган ҳуқуқлари, шунингдек моддий наф тарзидаги даромадлари ҳисобга олинади.

Солиқ базаси, Солиқ кодексига бошқача қоида белгиланмаган бўлса, солиқ

даври бошидан эътиборан ўсиб борувчи

яқун билан аниқланади. Шунингдек, солиқ базасига қонун ҳужжатларида белгиланган ҳолларда ва тартибда тузатиш киритилади.

Агар солиқ тўловчининг даромадидан унинг ўз фармойишига, суднинг ёки бошқа органлар ва ташкилотларнинг қарорига кўра ушлаб қолишлар амалга оширилса, бундай ушлаб қолишлар солиқ базасини камайтирмайди.

Солиқ тўловчининг чет эл валютасида ифодаланган даромадлари, ҳақиқатда даромадлар олинган санадаги Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг курси бўйича миллий валютага қайта ҳисоб-китоб қилинади.

*Ўзбекистон Республикасининг
Солиқ кодекси. 366-модда.*

2. Солиқ солинмайдиган даромадлар ва айрим жисмоний шахсларни солиқ солишдан озод қилиниши

Ўзбекистон Республикасининг солиқ қонунчилигига кўра жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғи бўйича имтиёзлар ушбу солиқни тўловчилар (субъектлар) ва солиқнинг объектларига нисбатан қўлланилади.

Жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғи бўйича солиқ тўловчиларга нисбатан имтиёзлар тўлиқ ёки қисман солиқдан озод этиш шаклида берилади. Шунга кўра, жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғи бўйича имтиёзлар қаторида даромад солиғи солишдан озод этилган жисмоний шахслар гуруҳи ҳам кўрсатиб ўтилган бўлиб, унга кўра қуйидагиларнинг даромадларига солиқ солинмайди¹¹:

1) чет давлатлар дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари ва ходимлари, консуллик муассасаларининг мансабдор шахслари, уларнинг ўзлари билан бирга яшайдиган оила аъзолари, агар улар Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлмаса - Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинadиган, дипломатлик ва консуллик хизмати билан боғлиқ бўлмаган даромадларидан ташқари барча даромадлари бўйича;

2) чет давлатлар дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларининг маъмурий-техник ходимлари ҳамда уларнинг ўзлари билан бирга яшайдиган оила аъзолари, агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаса ёки Ўзбекистон Республикасида доимий яшамаса, - Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинadиган, дипломатлик ва консуллик хизмати билан боғлиқ бўлмаган

¹¹ Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. 379-модда.

даромадларидан ташқари барча даромадлари бўйича;

3) чет давлатларнинг дипломатик ваколатхоналарига, консуллик муассасаларига хизмат кўрсатадиган ходимлар таркибига кирган шахслар, агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаса ёки Ўзбекистон Республикасида доимий яшамаса - ўз хизмати юзасидан оладиган барча даромадлари бўйича;

4) чет давлатлар дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасалари ходимларининг уйларида ишловчилар, агар улар Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлмаса ёки Ўзбекистон Республикасида доимий яшамаса - ўз хизмати юзасидан оладиган барча даромадлари бўйича;

5) халқаро ноҳукумат ташкилотларининг мансабдор шахслари - агар улар Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлмаса, уларнинг ушбу ташкилотларда олган даромадлари бўйича.

Юқоридагилардан ташқари, солиқ қонунчилигида айрим тоифадаги солиқ тўловчиларни қисман (даромадлар қайси ойда олинган бўлса, ўша ойда ҳар бир ой учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг маълум миқдоридаги даромадлар бўйича) солиқдан озод этиш шаклидаги имтиёзлар ҳам кўрсатиб ўтилган. Яъни, Солиқ кодексига кўра айрим солиқ тўловчилар қисман (даромадлар қайси ойда олинган бўлса, ўша ойда ҳар бир ой учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 1,41 баравари миқдоридаги даромадлар бўйича) солиқ солишдан озод этилган.

Солиқ солишдан қисман озод этиладиган жисмоний шахслар ва уларга имтиёзларни бериш тартиби

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига кўра қуйидаги солиқ тўловчилар солиқ солишдан қисман (даромадлар қайси ойда олинган бўлса, ўша ойда ҳар бир ой учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 1,41 баравари миқдоридаги даромадлар, 3-бандда кўрсатилган шахслар учун эса меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 3 баравари миқдоридаги даромадлар бўйича) озод этилади:

1) «Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Меҳнат Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлган шахслар, учала даражадаги Шухрат ордени билан тақдирланган шахслар. Бу имтиёз тегишинча «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони берилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Меҳнат Қаҳрамони дафтарчалари, орден дафтарчаси ёки мудофаа ишлари бўйича бўлимнинг маълумотномаси асосида берилади;

2) уруш ногиронлари ва қатнашчилари, шунингдек доираси қонунчилик билан белгиланадиган, уларга тенглаштирилган шахслар. Мазкур имтиёз уруш ногиронининг (қатнашчисининг) тегишли гувоҳномаси ёки мудофаа ишлари бўйича бўлимнинг ёхуд бошқа ваколатли органнинг маълумотномаси асосида, ногиронлиги бўлган бошқа шахсларга (қатнашчиларга) ногиронлиги бўлган шахсининг (қатнашчининг) имтиёзларга бўлган ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳномаси асосида берилади;

3) болалиқдан ногиронлиги бўлган шахслар, шунингдек I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахслар. Бу имтиёз пенсия гувоҳномаси ёки тиббий-ижтимоий эксперт комиссиясининг маълумотномаси асосида берилади;

(мазкур бандда назарда тутилган шахслар учун ҳар бир ой учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 3 баравари миқдоридаги даромадлар бўйича)

4) собиқ СССРни, Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тузумини ҳимоя қилиш ёхуд ҳарбий хизматнинг ёки ички ишлар органларидаги ва Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясидаги хизматнинг бошқа мажбуриятларини бажариш чоғида яраланганлиги, контузия ёки майиб бўлганлиги оқибатида ёхуд фронтда бўлиш билан боғлиқ касаллик туфайли ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг ҳамда ички ишлар органлари, Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ходимларининг ота-оналари ва бева хотинлари (бева эрлари). Бу имтиёз «Ҳалок бўлган аскарнинг бева хотини (бева эри, онаси, отаси)» ёки «Ички ишлар органлари ҳалок бўлган ходимининг бева хотини (бева эри, онаси, отаси)», «Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ҳалок бўлган ходимининг бева хотини (бева эри, онаси, отаси)» штампи қўйилган ёхуд пенсия гувоҳномасини берган муассаса раҳбарининг имзоси ва ушбу муассаса муҳри билан тасдиқланган тегишли ёзувли пенсия гувоҳномаси асосида берилади. Агар мазкур шахслар пенсионер бўлмаса, имтиёз уларга собиқ СССР Мудофаа вазирлиги, Давлат хавфсизлик қўмитаси ёки Ички ишлар вазирлигининг, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати, Ички ишлар вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Миллий гвардияси, Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат хавфсизлик хизмати, Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг тегишли органлари ва бошқа ҳарбий хизмат назарда тутилган идоралар томонидан берилган ҳарбий хизматчининг ёки ички ишлар органлари ва Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ходимининг ҳалок бўлганлиги тўғрисидаги маълумотнома асосида берилади. Собиқ СССРни, Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тузумини ҳимоя қилиш ёхуд ҳарбий хизматнинг ёки ички ишлар органларидаги ва Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясидаги хизматнинг бошқа мажбуриятларини бажариш чоғида ёхуд фронтда бўлиш билан боғлиқ касаллик туфайли ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг ёки ички ишлар органлари ва Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси ходимларининг бева хотинларига (бева эрларига) имтиёз фақат улар янги никоҳдан ўтмаган тақдирда берилади;

5) икки ва ундан ортиқ ўн олти ёшга тўлмаган болалари бор ёлғиз оналар. Бу имтиёз ҳар бир бола учун фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органлари томонидан тақдим этиладиган маълумотнома асосида берилади;

6) икки ва ундан ортиқ ўн олти ёшга тўлмаган болалари бор ҳамда боқувчисини йўқотганлик учун пенсия олмайдиган бева аёл ва бева эркаклар. Бу имтиёз эрнинг (хотиннинг) вафот этганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, болалар туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳномалар, янги никоҳдан ўтмаганлик ҳамда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси туман (шаҳар) бўлимининг боқувчисини

йўқотганлик учун пенсия олинмаслиги ҳақидаги маълумотномаси тақдим этилган тақдирда берилади;

7) болалигидан ногиронлиги бўлган шахс, доимий парваришни талаб этадиган фарзанди билан бирга яшаб, уни тарбиялаётган ота ёки она. Бу имтиёз пенсия гувоҳномаси ёки соғлиқни сақлаш муассасасининг доимий парвариш зарурлигини тасдиқловчи тиббий маълумотномаси асосида берилади.

Юқорида санаб ўтилган солиқ имтиёзлари тегишли ҳужжатлар тақдим этилган тақдирда қўлланилади. Солиқ имтиёзига бўлган ҳуқуқ календарь йил давомида вужудга келган тақдирда, солиқ имтиёзи унга бўлган ҳуқуқлар вужудга келган пайтдан эътиборан қўлланилади.

Агар солиқ тўловчи юқорида санаб ўтилган бир нечта асос бўйича солиқ имтиёзига доир ҳуқуққа эга бўлса, унга хоҳишига қараб фақат битта солиқ имтиёзи берилади.

Солиқ имтиёзини қўллаш солиқ тўловчининг асосий иш (хизмат, ўқиш) жойи бўйича, асосий иш жойи мавжуд бўлмаган тақдирда эса - яшаш жойидаги солиқ органлари томонидан жами йиллик даромад тўғрисидаги декларация асосида солиқни ҳисоблаб чиқариш чоғида амалга оширилади. Солиқ имтиёзига бўлган ҳуқуқ йўқотилган тақдирда, солиқ тўловчи имтиёзга бўлган ҳуқуқни йўқотган пайтидан эътиборан ўн беш кун ичида бу ҳақда ундан солиқни ушлаб қоладиган юридик шахсга маълум қилиши керак.

Юқорида санаб ўтилган солиқ имтиёзлари солиқ тўловчининг фоизлар ва дивидендлар тарзида олинган даромадларига, шунингдек мол-мулкни ижарага топширишдан олинган даромадларига нисбатан ҳам татбиқ этилади. Агар фоизлар ва дивидендлар асосий иш жойи бўйича ҳисобланса, солиқ имтиёзини қўллаш асосий иш жойи бўйича амалга оширилади. Агар фоизлар ва дивидендлар асосий бўлмаган иш жойи бўйича ҳисобланса, солиқ имтиёзи жами йиллик даромад тўғрисидаги декларация асосида жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини ҳисоблаб чиқариш чоғида солиқ тўловчининг яшаш жойидаги солиқ органлари томонидан қўлланилади. Шунга ўхшаш тартиб мол-мулкни ижарага беришдан олинган даромадларга нисбатан ҳам қўлланилади.

Солиқ қонунчилигида жисмоний шахсларнинг солиқ солинмайдиган даромад турлари ҳам мавжуд бўлиб, уларнинг таркиби ва миқдорлари Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 378-моддасида белгилаб қўйилган.

Жисмоний шахсларнинг солиқ солинмайдиган даромадлар таркиби ва миқдорлари

Солиқ кодексига асосан қуйидаги даромад турларига солиқ солинмайди¹²:

Даромад солиғини ҳисоблашда Солиқ кодексининг 378-моддасига асосан қуйидаги даромад турларига солиқ солинмайди:

1) моддий ёрдам суммалари:

¹² Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси. 378-модда.

вафот этган ходимнинг оила аъзоларига ёки оила аъзоси вафот этганлиги муносабати билан ходимга бериладиган моддий ёрдам суммалари — меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 4,22 бараваригача миқдорда;

Солиқ кодексининг 377-моддасида кўрсатилган бошқа ҳолларда, - солиқ даври учун меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 4,22 бараваригача миқдорда;

2) солиқ агенти томонидан қуйидаги йўлланмалар қийматини тўлиқ ёки қисман қоплаш суммалари, бундан туристик йўлланмалар мустасно:

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган санаторий-курорт ва соғломлаштириш муассасаларига йўлланмалар қийматини ногиронлиги бўлган шахсларга, шу жумладан ушбу иш берувчида ишламайдиган ногиронлиги бўлган шахсларга тўлиқ ёки қисман қоплаш суммалари;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган болалар оромгоҳлари ва бошқа соғломлаштириш оромгоҳлари, шунингдек санаторий-курорт ҳамда соғломлаштириш муассасаларига ўз ходимларининг ўн олти ёшгача болалари (ўқийдиганларга — ўн саккиз ёшгача) учун йўлланмалар қийматини тўлиқ ёки қисман қоплаш суммалари;

3) ўз ходимларига ҳамда уларнинг болаларига амбулатория ва (ёки) стационар тиббий хизмат кўрсатилганлиги учун иш берувчи томонидан тўланган суммалар, шунингдек иш берувчининг даволашга ҳамда тиббий хизмат кўрсатишга, ногиронлик профилактикаси ва ногиронлиги бўлган шахсларнинг саломатлигини тиклашга доир техник воситаларни олишга оид харажатлари. Ходимларни даволаганлик, уларга тиббий хизмат кўрсатганлик учун иш берувчилар томонидан соғлиқни сақлаш муассасаларига нақд пулсиз ҳақ тўланган тақдирда, шунингдек соғлиқни сақлаш ташкилотлари томонидан ёзиб берилган ҳужжатлар асосида ушбу мақсадлар учун мўлжалланган нақд пул маблағлари бевосита ходимга, ходим йўқлигида эса — унинг оила аъзоларига, ота-онасига берилган ёки мазкур мақсадлар учун мўлжалланган маблағлар ходимнинг банкдаги ҳисобварағига киритилган тақдирда, бу даромадлар солиқ солишдан озод қилинади;

4) Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг Ўзбекистон Республикасидан ташқарига ишлаш учун юборилиши муносабати билан қонунчиликда белгиланган суммалар доирасида бюджет ташкилотларидан чет эл валютасида олинган иш ҳақи суммалари ва бошқа суммалар;

5) вақтинчалик бир марталик ишларни бажаришдан олинган даромадлар, агар бундай ишларга ёллаш вақтинчалик бир марталик иш билан таъминлаш марказлари қўмагида амалга оширилади бўлса;

6) халқаро спорт мусобақаларида совринли ўринларни эгаллаганлиги учун спортчилар олган бир йўла бериладиган пул мукофоти;

7) солиқ тўловчиларга хусусий мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган мол-мулкни сотишдан олинган даромадлар, бундан қуйидагиларни сотишдан олинган даромадлар мустасно:

қимматли қоғозларни (бундан фонд биржасида реализация қилинадиган эмиссиявий қимматли қоғозлар мустасно), юридик шахсларнинг устав фондидаги (устав капиталидаги) улушларини (пайларини);

нотурар жойларни;

ўттиз олти календарь ойдан кам муддатда солиқ тўловчининг мулкида бўлган турар жойларни;

8) уй хўжалигида, шу жумладан деҳқон хўжалигида етиштирилган ҳайвонларни (қорамолларни, паррандаларни, мўйнали ва бошқа ҳайвонларни, балиқлар ва ҳоказоларни) тирик ҳолда ҳамда уларни сўйиб маҳсулотларини хом ёки қайта ишланган ҳолда сотишдан (бундан саноатда қайта ишлаш мустасно) чорвачилик, асаларичилик ва деҳқончилик маҳсулотларини табиий ва қайта ишланган ҳолда сотишдан олинадиган даромадлар, бундан манзарали боғдорчилик (гулчилик) маҳсулотлари мустасно;

9) халқаро ҳамда республика танловлари ва мусобақаларида олинган буюм тарзидаги совринларнинг қиймати;

10) иш берувчидан солиқ даври мобайнида меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдорининг 2,11 бараваригача бўлган қийматдаги:

ходимлар натура шаклида олган совғалар;

илгари мазкур иш берувчининг ходимлари бўлган ишламаётган пенсионерлар ва меҳнат қобилиятини йўқотган шахслар, вафот этган ходимнинг оила аъзолари томонидан олинган совғалар ҳамда бошқа турлардаги ёрдам;

11) жисмоний шахслардан мерос ёки ҳадя тартибида, шунингдек текинга олинган пул ва натура шаклидаги даромадлар, бундан куйидагилар мустасно:

илм-фан, адабиёт ва санъат асарларининг, адабиёт ҳамда санъат асарлари ижрочиларининг, шунингдек кашфиётлар, ихтиролар ва саноат намуналари муаллифларининг меросхўрларига (ҳуқуқий ворисларига) тўланадиган пул мукофотлари;

яқин қариндош бўлмаган шахслар ўртасидаги кўчмас мулк, автотранспорт воситалари, қимматли қоғозлар, юридик шахсларнинг устав фондларидаги (устав капиталларидаги) улушлар;

12) давлат заёмининг облигациялари бўйича ютуқлар, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг давлат қимматли қоғозлари бўйича фоизлар;

13) жамғарма сертификатлари, давлат қимматли қоғозлари бўйича даромадлар, шунингдек банклардаги омонатлар бўйича фоизлар ва ютуқлар;

14) нодавлат нотижорат ташкилотларидан, халқаро ҳамда чет эл ташкилотлари ва фондларидан, шунингдек ваколатли органнинг хулосаси мавжуд бўлса, Ўзбекистон Республикасининг илмий-техника ҳамкорлиги соҳасидаги халқаро шартномалари доирасида солиқ тўловчи грант берувчидан бевосита олган грантнинг суммаси;

Солиқ кодексининг 378-моддасининг 15-банди (солиқ тўловчиларнинг иш ҳақи ва бошқа даромадларининг ҳаётни узоқ муддатли суғурталаш (ҳаёт суғуртаси соҳасининг барча тоифаларида) бўйича суғурта мукофотларини тўлаш учун Ўзбекистон Республикасида суғурта фаолиятини амалга оширишга лицензияси бўлган юридик шахсларга йўналтириладиган қисми) Ўзбекистон Республикасининг 2022 йил 30 декабрдаги ЎРҚ-812-сонли Қонунига асосан 2023 йил 1 апрелдан чиқариб ташланган.

16) солиқ тўловчининг қуйидагиларга йўналтириладиган, солиқ солиниши лозим бўлган иш ҳақи ва бошқа даромадлари:

Ўзбекистон Республикасининг профессионал ва олий таълим ташкилотларида таълим олиш (ўзининг, шунингдек йигирма олти ёшга тўлмаган фарзандларининг ёки эрининг (хотинининг) таълим олиши) учун тўлов. Мазкур имтиёз солиқ тўловчининг профессионал ва олий таълим ташкилотларида ўқиш учун тижорат банклари томонидан ажратилган таълим кредитларига (фоизлари билан) қоплашга йўналтирилган даромадларига нисбатан ҳам қўлланилади;

фарзандларига нодавлат мактабгача таълим ташкилотлари ва (ёки) мактаблар кўрсатадиган таълимга оид хизматлар учун ота-она (фарзандликка олувчилар) томонидан ҳар бир фарзанд учун тўланадиган ойига 3 миллион сўмгача бўлган тўловлар;

2023 йил 1 августдан бошлаб солиқ тўловчилар томонидан ёшидан қатъи назар фарзандларининг Ўз. Р. таълим ташкилотларида таълим олишлари учун йўналтириладиган тўловларга солиқ солинмайди. 08.05.2023 й. ПФ-67

солиқ базасининг 50 фоизидан ошмаган ҳолда, меценатлик кўмагини кўрсатиш;

олинган ипотека кредитларини ва улар бўйича ҳисобланган фоизларни солиқ даври давомида жами меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг саксон бараваригача бўлган миқдорда қоплашга, башарти уй-жой фондининг кўчмас мулк объектларини сотиб олиш, қуриш ёки реконструкция қилиш дастлабки бадалнинг ва (ёки) ипотека кредити бўйича фоизларнинг бир қисмини қоплаш учун бюджетдан ажратилган субсидиялар ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилган бўлса. Мазкур солиқ имтиёзи қарз олувчига ва (ёки) бирга қарз олувчиларга нисбатан, башарти уларнинг солиқ солинмайдиган даромадлари жами суммаси белгиланган миқдордан ошмаса, татбиқ этилади. Бунда ёш оила бўлган эр-хотиннинг олган ипотека кредитларини ҳамда улар бўйича ҳисобланган фоизларни тўлашга йўналтирилган иш ҳақи ва бошқа даромадларига нисбатан солиқ имтиёзи эр-хотин ёки улардан бири белгиланган ёшга тўлгунига қадар, ушбу хатбошида бюджетдан ажратилган субсидиялар бўйича белгиланган шартлар инобатга олинмаган ҳолда қўлланилади. Агар 2023 йил 1 январдан кейин ипотека кредити ҳисобига сотиб олинган, қурилган ёки реконструкция қилинган уй-жой фондининг кўчмас мулк объектлари кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқлар давлат рўйхатидан ўтказилган санадан эътиборан ўттиз олти ой ичида бошқа шахсга ўтказилган бўлса, солиқ имтиёзининг амал қилиши солиқ имтиёзини қўллашнинг бутун даври учун солиқни тўлаш мажбурияти тикланган ҳолда бекор қилинади;

фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Халқ банкидаги ихтиёрий равишда шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига;

17) жисмоний шахслардан текин (шу жумладан ҳады шартномалари бўйича) олинган улушлар, пайлар ва акциялар тарзидаги даромадлар, агар бу улушларни, пайларни ва акцияларни бериш яқин қариндошлар ўртасида амалга оширилса.

Юридик шахс ташкил этмаган чет эл тузилмасига нисбатан ёки қайси чет эл юридик шахси учун рўйхатдан ўтиш мамлакатининг қонунчилигига мувофиқ капиталда иштирок этиш назарда тутилмаган бўлса, ўша чет эл юридик шахсига нисбатан назорат қилиш ҳуқуқи, агар бундай ҳуқуқлар уларни бир оиланинг аъзолари ва (ёки) яқин қариндошлар бўлган шахслар ўртасида ўтказиш натижасида олинган бўлса, даромад олиш ёки даромадни тасарруф этиш ҳуқуқининг юзага келиши деб эътироф этилмайди;

18) пахта йиғим-терими бўйича қишлоқ хўжалиги ишларига жалб қилинадиган солиқ тўловчиларнинг бу ишларни бажарганлик учун олган даромадлари;

19) солиқ тўловчи бўлган қимматбаҳо металллар қидирувчиларнинг қонунчиликда белгиланган тартибда қазиб олиш йўли билан эга бўлган қимматбаҳо металлларни реализация қилишдан олган даромадлари;

19¹) солиқ тўловчининг уй-жойларни талабаларга ижарага беришдан олинган даромадлари;

20) фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, касаба уюшмалари, хайрия ва экология жамғармалари томонидан солиқ тўловчиларга бериладиган нафақалар, шунингдек пул маблағлари тарзидаги ёрдамнинг бошқа турлари, бироқ солиқ даври мобайнида ўн беш миллион сўмдан ошмаган ҳолда;

21) солиқ тўловчининг солиқ даври давомида қуйидагиларни тўлаш учун йўналтириладиган, базавий ҳисоблаш миқдорининг саккиз бараваригача бўлган миқдордаги иш ҳақи суммалари ва бошқа даромадлари:

халқаро ташкилотларга аъзолик бадалларини, тегишли халқаро ташкилот аъзоси сифатида бундай бадалларнинг тўланганлиги тўғрисида ҳужжат мавжуд бўлганда;

қайта тайёрлаш ва малака ошириш учун нодавлат таълим ташкилотларига тўловларни, курсни тугатганлик тўғрисида шундай ташкилотлар томонидан берилган ҳужжат мавжуд бўлганда.

3. Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ставкалари ва солиқ ҳисоблаш ҳамда бюджетга тўлаш тартиби

Ўзбекистон Республикасининг солиқ сиёсатини такомиллаштириш концепсияси доирасида 2019 йил 1 январдан бошлаб меҳнатга ҳақ тўлаш фондига солиқ юқини камайтириш, хўжалик юритувчи субъектлар томонидан иш ҳақининг оширилиши, ишчилар сонини легаллаштирилиши ва янги иш ўринларининг яратилишини таъминлаш ҳамда аҳоли реал даромадларини янада ошириш мақсадида барча фуқаролар учун жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг прогрессив шкаласидан воз кечилиб, ягона 12 фоизлик ставкаси жорий этилди. Шундан 0,1 фоизини шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига йўналтириладиган бўлди. Қолаверса, фуқароларнинг меҳнатга ҳақ тўлаш туридаги даромадларидан Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасига ушлаб қолинадиган суғурта бадаллари бекор қилинди. Бугунги кунда жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ставкаларини солиқ тўловчиларнинг

резидент ва норезидентлиги, даромадларнинг шаклланиш манбаига қараб куйидаги гуруҳларга ажратиш мумкин:

➤ Ўзбекистон Республикаси резиденти бўлган жисмоний шахсларнинг даромадларига нисбатан солиқ ставкаси;

➤ Жисмоний шахслар айрим тоифаларининг тадбиркорлик фаолиятидан олинган даромадларига нисбатан солиқ ставкалари;

➤ Ўзбекистон Республикаси резиденти бўлган жисмоний шахсларнинг дивидендлар ва фоизлар тариқасида оладиган даромадларига нисбатан солиқ ставкаси;

➤ норезидент жисмоний шахсларнинг Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинган даромадларига нисбатан солиқ ставкалари;

➤ айрим ҳолларда имтиёзли солиқ ставкалари.

Жисмоний шахслардан олинган даромад солиғининг ставкалари даромадларга нисбатан маълум фоиз кўринишида, шунингдек тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган жисмоний шахсларнинг (уларнинг танловига кўра) даромадига боғлиқ бўлмаган ҳолда қатъий суммалар кўринишида бўлади. Шунга кўра резидент ва норезидент жисмоний шахслар учун жисмоний шахслардан олинган даромад солиғининг ставкалари Солиқ кодексига алоҳида-алоҳида белгилаб қўйилган. Жумладан, Солиқ кодексининг 381-моддасига асосан резидент жисмоний шахсларнинг даромадларига 12 фоизлик ставкада, дивидендлар ва фоизлар тарзидаги даромадларига эса 5 фоизлик ставка бўйича солиқ солинади.

Солиқ кодексининг 382-моддасига асосан норезидент жисмоний шахсларнинг Республикадаги манбалардан олинган даромадларига эса куйидаги солиқ ставкалар бўйича солиқ солинади: 1-жадвал.

№	Солиқ объекти	Солиқ ставкалари, %да
1	Дивидендлар ва фоизлар	10
2	Солиқ кодексига мувофиқ аниқланган, халқаро ташишларда транспорт хизматлари тақдим этишдан олинган даромадлар (фрахтдан олинган даромадлар).	6
3	Меҳнат шартномалари (контрактлари) ва фуқаролик-ҳуқуқий хусусиятдаги шартномалар бўйича олинган даромадлар, 1 ва 2-бандларда кўрсатилмаган бошқа даромадлар	12

1-жадвал. Норезидент жисмоний шахсларнинг Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинган даромадлари учун даромад солиғи ставкалари

ЎРҚ-785-сон Қонунга асосан норезидентларнинг меҳнат шартномалари (контрактлари) ва фуқаролик-ҳуқуқий хусусиятдаги шартномалар бўйича олинган даромадлари бўйича 12 % лик ставка 2022 йил 1 майдан бошлаб ҳисобланган даромадларга қўлланиладиган бўлди.

Шунинг билан биргаликда, жисмоний шахслардан олинган даромад солиғининг қатъий белгиланган суммалари Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига белгилаб қўйилган.

Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи солиқ қонунчилигида белгиланган тартида қуйидагилар томонидан ҳисоблаб чиқарилади ва тўланади:

1) солиқ тўловчи жисмоний шахсга даромад тўлайдиган солиқ агентлари томонидан;

2) солиқ тўловчи жисмоний шахс томонидан мустақил равишда.

Солиқни тўлов манбаида ҳисоблаб чиқариш, ушлаб қолиш ва бюджетга ўтказиш мажбурияти солиқ тўловчига даромад тўлайдиган ва солиқ агентлари деб эътироф этилган қуйидаги шахсларнинг зиммасига юклатилади:

1) Ўзбекистон Республикасининг юридик шахсларига;

2) яқка тартибдаги тадбиркорларга;

3) Ўзбекистон Республикасида фаолиятини доимий муассаса орқали амалга оширадиган Ўзбекистон Республикасининг норезиденти бўлган юридик шахсларга;

4) Ўзбекистон Республикаси норезиденти бўлган юридик шахсларнинг ваколатхоналарига;

5) Солиқ кодексининг 351-моддаси иккинчи қисмининг 5-бандида кўрсатилган мол-мулкни сотиб олган жисмоний шахсларга;

б) солиқ тўловчининг мол-мулкни ишончли бошқаришни амалга оширувчи ишончли бошқарувчига.

Солиқни ҳисоблаб чиқариш ва ушлаб қолиш белгиланган солиқ базаси ҳамда солиқ ставкаларидан келиб чиққан ҳолда, даромад ҳисобланишига қараб, йил бошидан эътиборан ҳар ойда ортиб боровчи яқун билан солиқ тўловчининг иш жойи бўйича солиқ агенти томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси норезидентлари бўлган жисмоний шахслар учун Ўзбекистон Республикасидаги манбалардан олинган даромадларга солиқ солиш солиқ агентлари томонидан солиқ базаси ҳамда белгиланган ставкадан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади. Шунингдек, мазкур солиқни ҳисоблашда солиқ тўловчи ушбу солиқ тури бўйича имтиёзга эга бўлса, уни ҳам инобадга олиш лозим бўлади.

Бу борада солиқ қонунчилигида айрим жисмоний шахсларни даромад солиғидан қисман озод қилишга доир имтиёзлар меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдоридан келиб чиқиб (маълум бир баравари миқдоридан) белгиланганлигини ҳам ҳисобга олиш лозим.

Ҳисоблаб чиқарилган солиқ суммаси қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳисобланган жисмоний шахсларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига ўтказиладиган мажбурий ойлик бадаллар суммасига камайтирилади.

Фуқароларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия рақами (ШЖБПХ)га мажбурий ойлик бадаллари ставкаси ходимга ҳисобланган иш ҳақи (даромад) солиқ солинадиган суммасининг 0,1 % ини ташкил этади (2018-йил 26-декабрдаги ПҚ-4086-сон қарорнинг 5-банди).

Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 385-модда (Умумий қоидалар)си 7-қисмига асосан ҳисоблаб чиқарилган солиқ суммаси

қонунчиликда белгиланган тартибда ҳисобланган жисмоний шахсларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига ўтказиладиган мажбурий ойлик бадаллар суммасига камайтирилади.

Тўлов манбаида ҳисоблаб чиқарилган солиқ суммаси солиқ тўловчига даромадларни тўлаш билан бир вақтда, лекин солиқ ҳисоботини тақдим этиш муддатларидан кечиктирмай солиқ агенти томонидан тўланади.

Даромадлар натура шаклида амалга оширилганда солиқ натура тарзидаги тўлов амалга оширилган ой тугаганидан кейин беш кун ичида тўланади.

4. Солиқ солишнинг алоҳида тартиблари ва вақтинчалик солиқ имтиёзлари

Солиқ кодексининг 480¹-моддасига асосан солиқ солишнинг алоҳида тартибига эга Ўзбекистон Республикасининг алоҳида ҳудудлари қуйидагилардан иборат: Фарғона вилоятининг Сўх тумани, Риштон туманининг Чўнғара маҳалласи, шунингдек Фарғона туманининг Шохимардон, Ёрдон маҳаллалари ва Ҳосилот маҳалласининг Тоштепа - 2 кўчаси.

Солиқ кодексининг 480²-моддасига асосан Ўзбекистон Республикасининг айрим ҳудудларида солиқ ставкалари қуйидаги миқдорларда белгиланади:

жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи бўйича - 1 фоиз. Мазкур солиқ ставкаси Ўзбекистон Республикасининг айрим ҳудудларида меҳнат фаолиятини амалга ошириш чоғида қўлланилади.

Ўзбекистон Республикасининг айрим ҳудудларида тадбиркорлик фаолиятини амалга ошираётган солиқ тўловчилар учун қатъий белгиланган миқдорлардаги жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ҳар чоракда йигирма беш минг сўм миқдорида тўланади;

Солиқ кодексининг 483-моддасига асосан

Қуйидагилар яқка тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг қатъий белгиланган суммаларини тўлашдан озод қилинади:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорида Қорақалпоғистон Республикасининг ҳар бир шаҳари ва тумани учун «ўсиш нуқтаси» деб белгиланган фаолият турларини амалга ошираётган янгидан ташкил этилган тадбиркорлик субъектлари — 2024 йил 1 январга қадар бўлган муддатга;

Қорақалпоғистон Республикасининг Тахтақўпир, Бўзатов ва Шуманай туманларида жойлашган, янгидан ташкил этилган саноат соҳасидаги тадбиркорлик субъектлари — 2024 йил 1 январга қадар бўлган муддатга.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси томонидан аниқланган рўйхат бўйича Қорақалпоғистон Республикасида хизматлар кўрсатишга ихтисослаштирилган ва оғир шароитлардаги 45 та маҳалла ва овулларда жойлашган, янгидан ташкил этилган тадбиркорлик субъектлари — 2026 йил 1 январга қадар бўлган муддатга.

Сурхондарё вилоятининг Бандихон, Қизирик, Музработ, Шеробод туманларида, тоғли худудларида ва ер майдонлари шўрланган худудларида давлат рўйхатидан ўтиб, янгидан ташкил этилган ва ушбу туманларда (худудларда) ўз фаолиятини амалга ошираётган тадбиркорлик субъектлари (бундан кластерлар мустасно) якка тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғининг қатъий белгиланган суммасини тўлашдан 2024 йил 1 январга қадар бўлган даврда озод қилинади.

2022 йил 1 январдан 2031 йил 1 январга қадар бўлган даврда Қорақалпоғистон Республикасининг Мўйноқ туманидаги маҳаллий саноат, кишлоқ хўжалиги ва хизматлар соҳаларидаги тадбиркорлик субъектлари:

жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғини 1 фоиз миқдоридаги солиқ ставкалари бўйича тўлайди.

2022 йил 1 апрелдан 2024 йил 31 декабрга қадар бўлган даврда:

Ўзбекистон Республикасининг резидентлари ва норезидентлари бўлган жисмоний шахсларнинг (акциядорларнинг) акциялар бўйича дивидендлар тарзидаги даромадлари жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғидан озод қилинади;

Ўзбекистон Республикасининг резидентлари ва норезидентлари бўлган жисмоний ва юридик шахсларнинг хўжалик жамиятлари облигациялари бўйича фоизлар тарзидаги даромадлари жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғидан ҳамда фойда солиғидан озод этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 21 апрелдаги “Касаначиликни ривожлантириш асосида аҳоли бандлигини таъминлашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-214-сонли қарорига асосан 2022 йил 1 июлдан 2025 йил 1 январга қадар:

касаначиларга жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғи касаначиликдан олинadиган жами даромадни 50 фоизга, бироқ ҳисобот даври (бир ой)да кўпи билан бир миллион сўмгача камайтирган ҳолда ҳисобланади;

касаначилар ижтимоий солиқ тўловини ўзини ўзи банд қилган шахслар учун белгиланган тартибда амалга оширади.

5. Ижтимоий солиқни тўловчилар, солиқ солиш объекти ва имтиёзлар

Ижтимоий солиқни солиқ тўловчилари деб қуйидагилар эътироф этилади:

Ўзбекистон Республикасининг юридик шахслари;

Ўзбекистон Республикасида фаолиятни доимий муассаса орқали амалга оширувчи Ўзбекистон Республикаси норезидентлари бўлган юридик шахслар, чет эл юридик шахсларининг ваколатхоналари ва филиаллари;

Солиқ кодексининг 408 ва 409-моддаларида назарда тутилган тартибга мувофиқ ижтимоий солиқ тўлайдиган жисмоний шахсларнинг айрим тоифалари.

Солиқ солиш объекти

Иш берувчининг ходимлар меҳнатига ҳақ тўлашга доир харажатлари ижтимоий солиқнинг солиқ солиш объектидир.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишлаш учун чет эллик ходимлар билан таъминлаш юзасидан хизматлар кўрсатишга доир шартномалар бўйича Ўзбекистон Республикаси норезиденти бўлган юридик шахсга тўланадиган чет эллик ходимларнинг даромадлари ҳам солиқ солиш объектидир.

Жисмоний шахсларнинг айрим тоифалари учун улар томонидан тадбиркорлик фаолиятини ва (ёки) якка тартибдаги меҳнат фаолиятини амалга ошириш солиқ солиш объектидир.

Қуйидагилар солиқ солиш объекти ҳисобланмайди:

иш берувчининг ходимга меҳнатда майиб бўлганлиги ёки соғлигига бошқача шикаст етганлиги билан боғлиқ зарарнинг ўрнини қоплаш тарзидаги, Солиқ кодексининг 369-моддаси иккинчи қисмининг 10-бандида кўрсатилган миқдорлардан ортиқча харажатлари;

пахта йиғим-терими бўйича мавсумий қишлоқ хўжалиги ишларига жалб қилинган жисмоний шахсларнинг бу ишларни бажарганлиги учун меҳнат ҳақи тўлашга доир харажатлар.

Солиқ базаси

Солиқни ҳисоблаб чиқариш учун солиқ базаси Солиқ кодексининг 371-моддасига мувофиқ тўланадиган харажатлар суммаси сифатида аниқланади.

Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасалари ходимлари, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги томонидан халқаро ҳукуматлараро ташкилотларга квота қилинган лавозимларга хизмат сафарига юборилган шахслар учун солиқни ҳисоблаб чиқариш мақсадида солиқ базаси уларнинг Ўзбекистон Республикасида бюджет ташкилотлари ходимлари учун иш ҳақи миқдорининг ошиши инобатга олинган ҳолда қайта ҳисоблаб чиқариладиган, улар Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарига ишга юборилгунига қадар охириги иш жойида меҳнатга ҳақ тўлаш тарзида олган даромадларидан келиб чиқиб аниқланади.

Солиқ кодекси 403-моддасининг иккинчи қисмида кўрсатилган даромадлар бўйича солиқни ҳисоблаб чиқариш учун солиқ базаси чет эллик ходимларга тўланадиган даромадлар суммаси сифатида, бироқ Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишлаш учун чет эллик ходимлар билан таъминлаш юзасидан хизматлар кўрсатишга доир шартнома бўйича харажатлар умумий суммасининг 90 фоизидан кам бўлмаган суммада белгиланади.

Солиқ ставкалари

Солиқ ставкалари, агар Солиқ кодексининг 408-моддасида бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, қуйидаги миқдорларда белгиланади:

№	Солиқ тўловчилар	Солиқ ставкалари, фоизларда
1.	Солиқ тўловчилар, бундан 2 — 4-бандларда назарда тутилганлар мустасно	12
2.	Бюджет ташкилотлари	25
3.	«SOS — Ўзбекистон Болалар маҳаллалари» уюшмалари	7
4.	Ихтисослаштирилган цехлар, участкалар ва корхоналарда	4,7

ишловчи ногиронлиги бўлган шахслар меҳнатидан фойдаланувчи солиқ тўловчилар
--

Солиқ тўловчиларнинг айрим тоифалари учун Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори билан пасайтирилган солиқ ставкалари белгиланиши мумкин.

Солиқ кодексининг 480¹-моддасига асосан солиқ солишнинг алоҳида тартибига эга Ўзбекистон Республикасининг алоҳида ҳудудлари қуйидагилардан иборат: Фарғона вилоятининг Сўх тумани, Риштон туманининг Чўнғара маҳалласи, шунингдек Фарғона туманининг Шохимардон, Ёрдон маҳаллалари ва Ҳосилот маҳалласининг Тоштепа - 2 кўчаси.

Солиқ кодексининг 480²-моддасига асосан Ўзбекистон Республикасининг айрим ҳудудларида солиқ ставкалари қуйидаги миқдорларда белгиланади:

ижтимоий солиқ бўйича:

юридик шахслар учун (бундан бюджет ташкилотлари мустасно) - 1 фоиз. Мазкур солиқ ставкаси Ўзбекистон Республикасининг айрим ҳудудларида меҳнат фаолиятини амалга ошираётган жисмоний шахсларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш фондига нисбатан қўлланилади.

Бўялган матони, бўялган газламани ва тайёр тикув-трикотаж маҳсулотини экспорт қилувчи тадбиркорлик субъектлари (шу жумладан комиссиянер (ишончли вакил) орқали экспорт қилган тадбиркорлик субъектлари) 2022 йил 1 февралдан 2025 йил 1 январга қадар бўлган даврда ижтимоий солиқни 1 фоиз миқдоридаги солиқ ставкаси бўйича тўлайди. Ушбу имтиёз бўялган мато, бўялган газлама ва тайёр тикув-трикотаж маҳсулотини экспорт қилишдан олинган тушуми барча товарларни ва хизматларни реализация қилишдан олинган тушумининг камида 80 фоизини ташкил этадиган солиқ тўловчиларга нисбатан қўлланилади.

Чакана савдо ва умумий овқатланиш, меҳмонхона (жойлаштириш), автотранспорт воситасида йўловчи ва юк ташиш, автотранспорт воситаларини таъмирлаш ҳамда уларга техник хизмат кўрсатиш, компьютер хизматларини, маиший техникани таъмирлаш, агро ва ветеринария хизматлари кўрсатувчи, шунингдек кўнгилочар марказларда хизматлар кўрсатувчи тадбиркорлик субъектлари - 2022 йил 1 апрелдан 2025 йил 1 январга қадар бўлган даврда ижтимоий солиқни 1 фоиз миқдордаги солиқ ставкаси бўйича тўлайди.

Тадбиркорлик субъектларининг миллий мусиқа чолғу асбобларини ишлаб чиқаришдан олган даромадлари жорий ҳисобот (солиқ) даври якунлари бўйича жами даромаднинг камида 60 фоизини ташкил этса, ижтимоий солиқ 2022 йил 1 апрелдан 2025 йил 1 январга қадар бўлган даврда 1 фоиз миқдордаги солиқ ставкаси бўйича тўланади.

Ҳисобот (солиқ) даври якунлари бўйича жами даромадининг умумий ҳажми қуйидаги талабларга жавоб берса, солиқ тўловчилар ижтимоий солиқни 2022 йил 1 апрелдан 2025 йил 1 январга қадар бўлган даврда 1 фоиз миқдордаги солиқ ставкаси бўйича тўлайди:

болалар, аёллар ва спорт пойабзалларини, сунъий (эко) чарм, фурнитура, пойабзал қолиплари ҳамда тагликларини реализация қилишдан олинадиган даромадларининг улуши камида 60 фоизни ташкил этса;

пойабзалларни, чарм-атторлик маҳсулотларини ва мўйнадан тайёрланган буюмларни экспорт қилишдан олинадиган даромадларининг улуши камида 80 фоизни ташкил этса.

Меҳнат ресурслари зич бўлган қишлоқ жойларнинг реестрига киритилган ҳудудларда ходимларининг умумий сони 10 нафардан кам бўлмаган ҳамда у ерда меҳнат фаолиятини амалга оширувчи хотин-қизлар меҳнатига ҳақ тўлаш фонди умумий меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг 50 фоизидан кам бўлмаган кичик тадбиркорлик субъектлари ўзида меҳнат фаолиятини амалга оширувчи хотин-қизларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш фондидан олинадиган ижтимоий солиқни 2022 йил 1 сентябрдан 2025 йил 1 январга қадар бўлган даврда 1 фоиз миқдордаги солиқ ставкаси бўйича тўлайди.

2023 йил 26 апрелдаги пф-61-сон фармон билан 2023 йил 1 майдан бошлаб 2025 йил 1 январга қадар иш берувчиларга (бюджет ташкилотлари, давлат корхоналари, устав жамғармасида давлат улуши 50 фоиз ва ундан ортиқ бўлган юридик шахслар, шунингдек, ижтимоий солиқни 1 фоиз ставкада тўловчилар бундан мустасно) улар томонидан 25 ёшдан ошмаган ходимлар учун тўланган ижтимоий солиқ суммаси давлат бюджетидан тўлиқ қоплаб берилади. Маълумот учун, 2021 йил 1 майдан 2023 йил 1 январга қадар ёшларни ишга қабул қилишни рағбатлантириш мақсадида 25 ёшдан ошмаган кадрларни ишга олган корхоналарга, улар томонидан тўланган ижтимоий солиқни қоплаб бериш тартиби жорий этилган эди.

6.Ижтимоий солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби

Ижтимоий солиқ учун календарь йил солиқ давридир. Йил оyi ҳисобот давридир.

Солиқ солиқ базасидан ва белгиланган солиқ ставкаларидан келиб чиққан ҳолда ҳар ойда ҳисоблаб чиқарилади.

Солиқ иш берувчининг ва айрим тоифадаги жисмоний шахсларнинг маблағлари ҳисобидан тўланади.

Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасалари ходимлари бўйича, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги томонидан халқаро ҳукуматлараро ташкилотларга квота қилинган лавозимларга хизмат сафарига юборилган шахслар бўйича солиқни тўлаш мажбурияти Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг зиммасига юклатилади.

Солиқ ҳисоботи солиқ тўловчи томонидан солиқ бўйича ҳисобга олиш жойидаги солиқ органларига ҳар ойда ҳисобот давридан кейинги ойнинг ўн бешинчи кунидан кечиктирмай, йил якунлари бўйича эса — кейинги йилнинг 15 февралидан кечиктирмай тақдим этилади.

Солиқни тўлаш ҳар ойда, солиқ ҳисоботини тақдим этиш муддатларидан кечиктирмай амалга оширилади.